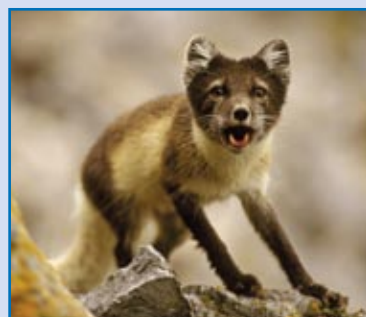


Naturmangfoldåret 2010



Vi må holde våre løfter

Side 4

Kovensjonen
om biologisk mangfold

Side 8

Demokratiske byggeklosser
for utvikling

Side 14



FN-sambandet
United Nations Association of Norway

www.fn.no

Leder:

Naturen er mangfoldig!



I alle fall en stund til. Det livsviktige naturmangfoldet trues nemlig fra flere hold.

Hvis vi ser på vårt eget land er torskefiske et godt eksempel. Norge har en lang historie med torskefiske i Lofoten. I Nusfjord er det gjort historiske funn av rorbuer som dateres så langt tilbake som 400-tallet. I dag er imidlertid torskefiske i Øst-Lofoten så å si blitt historie. Det er delte meninger om hva som er årsaken til dette. Noen hevder at overfiske med moderne fiskeutstyr tømmer havet, mens andre finner forklaringer i temperaturendringer og forurensning av tungmetaller.

Historien om den synkende fiskebestanden i Lofoten er dessverre ikke enestående. Vi får kunnskap om stadig flere eksempler på tap av natur og mangfold, og menneskelig aktivitet er i de aller fleste tilfeller hovedårsaken. Vi bygger asfalterte veier gjennom fjell og over vann og konstruerer store byer der det før var ørken eller skog. Det er klart at dette får konsekvenser.

Noen av konsekvensene rammer oss nordmenn, slik eksemplet fra Lofoten viser. De største utfordringene kommer imidlertid i land som ligger i den delen av verden som har bidratt minst til forurensningen, og som har dårlige økonomiske og politiske forutsetninger for å ta tak i problemene. Dette gjør at vi i Norge og andre vestlige land har et ekstra stort ansvar.

2010 er FNs internasjonale naturmangfoldsår. Det er en oppfordring til alle om å gjøre det vi kan for å bremse klimaendringene og begrense tapet av mangfoldet på jorda.

Skolene har en viktig rolle i dette arbeidet. Barn og unge må lære om hva biologisk mangfold er, og viktigheten av at dette mangfoldet blir tatt godt vare på. Kunnskap er universalnøkkelen som sørger for at den oppvoksende generasjon tar bedre vare på jordkloden enn det vi gjør i dag.

I dette FN-magasinet kan vi lese om FN-sambandets prosjekt for å lære barn og unge om naturmangfold, samt få tips til aktiviteter som alle skoler kan ta i bruk.

I tillegg får vi innblikk i hvordan FNs utviklingsprogram (UNDP) arbeider med gjenoppbyggingen av Haiti etter jordskjelvet i januar. Situasjonen på Haiti minner oss på hvor ille naturkatastrofer kan bli når det rammer et allerede fattig og urolig land.

På bakgrunn av dette oppfordrer jeg alle FN-skolene til å sette naturmangfold på timeplanen!

Kari Solholm, generalsekretær i FN-sambandet

Innhold

Leder av Kari Solholm, generalsekretær i FN-sambandet 2

Bakgrunnsartikler:

Vi må holde våre løfter – av Erik Solheim, miljø og utviklingsminister 4

Konvensjonen om biologisk mangfold
– av Finn Katerås, prosjektleder Direktoratet for naturforvaltning, Trondheim 8

FN-profiler og -organisasjoner:

UNDP – Demokratiske byggeklosser for utvikling
– av Line Hegna, tidligere kommunikasjonsrådgiver ved UNDPs nordiske kontor 12

Norsk i FN: Olav Kjørven – Tusenårsmålene kan nås 14

FN i skolen:

Hvem blir nordisk mester i FreeRice? – av Gro Pernille Smørdal,
informasjonsassistent ved Verdens Matvareprogramms nordiske kontor 16

Naturmangfold for barn - av Kai Grieg, FN-sambandet Vest 18

Lærernetverk for FN-skoler, av Kjetil Nordahl, informasjonskonsulent FN-sambandet 20

Annet

Ungdomspanelet: Med rett til å mene 22

Lærerkurs og TV-aksjonen



Pris: Kr. 80 for årsabonnement, kr 50 per hefte • **Utgiver:** FN-sambandet • **Ansvarlig redaktør:** Kari Solholm

I redaksjonen for denne utgaven: Kjetil Nordahl, Marianne Mathisen, Ingunn Monstad

Forsidefoto: Scanpix/Science Photo Library • **Opplag:** 2500 • **ISSN:** 1890-5374 • **Grafisk produksjon og trykk:** 07 Gruppen AS

FN-sambandet

Storgata 33A, 0184 Oslo. Tlf: 22 86 84 00 Faks: 22 86 84 01 - E-post: skole@fn.no www.fn.no

BAKGRUNNSARTIKKEL:

VI MÅ HOLDE

Av Erik Solheim,
miljø- og utviklingsminister

Det store flertallet av verdens mennesker har til alle tider vært fattige. Det nye i dag er at vi for første gang i menneskehetens historie har muligheten til å fjerne fattigdommen. Vi kan hvis vi vil. Kan det tenkes noen større oppgave for vår generasjon enn å gjøre fattigdom til historie?

Vi vet hva som trengs for å bli kvitt fattigdommen. Vi trenger fred, en sterk og velfungerende stat som fordeler godene rettferdig. Vi trenger en åpen og sunn økonomi. Sterk satsing på utdanning er viktig. Det er også mobilisering av ressurser og penger gjennom investeringer

og bistand. Da USA bestemte seg for å sette en mann på månen, klarte de det. Da supermaktene mobiliserte under den kalde krigen, var det aldri mangel på ressurser. Hvis vår generasjon ikke avskaffer den absolutte fattigdommen i verden, er det ikke fordi vi ikke kan, men fordi vi ikke vil det nok.

Norge er et lite land i utkanten av verden. Vi har begrensede ressurser. Men vi kan utgjøre en forskjell. Vi har langt mer innflytelse enn våre 4,5 millioner innbyggere skulle tilsi. Vår innsats har effekt, og den blir lagt merke til.



VÅRE LØFTER

Når vi vil gjøre vårt for å bidra til å avskaffe fattigdommen i verden, handler det om solidaritet. I 2000 kom FN med sin oppskrift på hvordan vi kan bekjempe fattigdommen. Oppskriften er Tusenårsmålene. Åtte felles mål som skal nås innen 2015. Når FN åpner sin 65. generalforsamling nå i september, arrangeres et internasjonalt toppmøte for å se på hvordan det går med Tusenårsmålene. Hvor langt har vi kommet? Hva lykkes vi med? Hvor må vi gjøre mer for å leve opp til løftene vi har gitt verdens fattigste?

Tusenårserklæringen

For ti år siden samlet verdens ledere seg i New York for å vedta FNs tusenårserklæring. Etter mange år med konferanser og toppmøter forpliktet vi oss til å halvere den ekstreme fattigdommen i verden. Erklæringen ble undertegnet av alle de 192 medlemslandene i FN.

I dag er det under fem år igjen til tidsfristen går ut. Vi ligger etter med noen av målene, men mange har kommet langt. Én ting er klart: Skal vi klare å holde løftet vårt, må vi øke vår felles innsats. Verdens fattigdom er ikke tilfeldig. Den skyldes internasjonale maktstruk-

turer, dårlig politikk i mange fattige land og nedarvet historie. Det er gjennom klokere politikk og større ressurser til utvikling at vi, som den første generasjon, har sjansen til å utvikle den absolutte fattigdommen i verden. Tusenårsmålene er helt grunnleggende for vår kamp mot fattigdom.

Det første Tusenårsmålet er å utrydde ekstrem fattigdom og sult. Vi skal halvere andelen av verdens befolkning som lever på under én dollar om dagen. Vi skal halvere andelen av verdens befolkning som sulter. Skal vi klare det, må vi også lykkes med de andre Tusenårsmålene. ►



Skolebarn i Timor.

Vi må sikre at alle barn får gått på grunnskolen. Vi må fremme likestilling og styrke kvinners stilling. All erfaring viser at kvinners innsats er helt sentral for å bidra til økonomisk og sosial utvikling. Vi må redusere barnedødeligheten, og vi må forbedre helsen til gravide og fødende kvinner. Vi må bekjempe sykdommer som i dag stopper utvikling, som hiv, aids og malaria. Vi er nødt til å sørge for at utviklingen er bærekraftig for miljøet,

slik at den kan fortsette i generasjoner etter oss. Vi får ikke det til hver for oss. Derfor er det siste målet om et globalt partnerskap for utvikling viktig. Fattige land må være med i åpne og rettferdige handels- og finanssystemer, basert på felles regler. Det blir stadig viktigere i en verden i endring, med nye maktforhold og finanskrisen som bakteppe. Da må vi særlig tenke på behovene til de minst utviklede landene.

Alle FNs tusenårsmål er viktige. Vi må levere på alle for å lykkes med å bekjempe fattigdommen i verden. Det krever målrettet, langsiktig innsats og lederskap. Vi er oss vårt ansvar bevisst. Vi har derfor valgt å ta en ledende rolle i arbeidet med utdanning og helse.

Utdanning

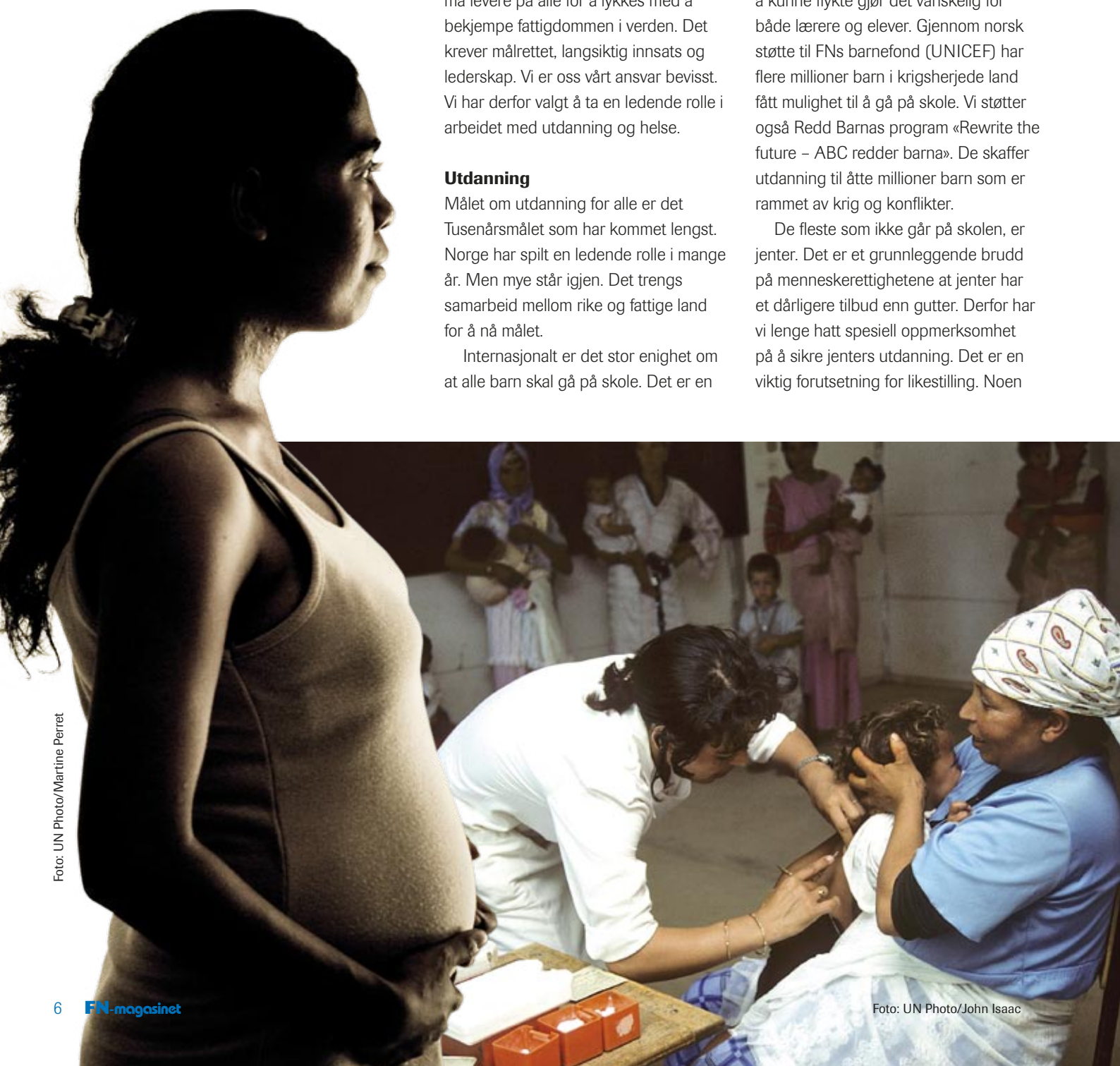
Målet om utdanning for alle er det Tusenårsmålet som har kommet lengst. Norge har spilt en ledende rolle i mange år. Men mye står igjen. Det trengs samarbeid mellom rike og fattige land for å nå målet.

Internasjonalt er det stor enighet om at alle barn skal gå på skole. Det er en

viktig forutsetning for å nå de andre Tusenårsmålene. Kanskje det er derfor dette målet har hatt størst fremgang. Rundt 30 millioner flere barn går nå på skolen. Det er særlig bra at mange afrikanske land har klart å skape positive endringer.

Men fremdeles er det rundt 70 millioner av verdens barn som ikke går på skole. Omtrent halvparten av disse bor i krigs- og konfliktområder. Farlige skoleveier, ødelagte skoler og behov for raskt å kunne flykte gjør det vanskelig for både lærere og elever. Gjennom norsk støtte til FNs barnefond (UNICEF) har flere millioner barn i krigsherjede land fått mulighet til å gå på skole. Vi støtter også Redd Barnas program «Rewrite the future – ABC redder barna». De skaffer utdanning til åtte millioner barn som er rammet av krig og konflikter.

De fleste som ikke går på skolen, er jenter. Det er et grunnleggende brudd på menneskerettighetene at jenter har et dårligere tilbud enn gutter. Derfor har vi lenge hatt spesiell oppmerksomhet på å sikre jenters utdanning. Det er en viktig forutsetning for likestilling. Noen



få år på skolen gir jenter bedre utsikter til å tjene egne penger. Det øker også sjansen til å foreta selvstendige valg om hvor mange barn de skal få.

Helse

Tusenårsmålene om helse er verden lengst fra å nå. Nettopp derfor har Norge valgt å sette et sterkt fokus på dette. Vi er spesielt opptatt av to av helsemålene. Vi jobber for å redusere barnedødelighet og bedre helse for nybakte mødre. Skal vi klare å innfri løftene innen 2015, trenger vi en ekstra innsats.

Målet er å redusere dødeligheten for barn under fem år med to tredeler. Hvert år dør 8,8 millioner barn før de fyller fem år. Halvparten dør i Afrika. Selv om det er færre enn før, kan vi ikke akseptere at så mange barn dør. Å redusere barnedødeligheten handler om å ta vare på den mest grunnleggende menneskerettigheten til de aller svakeste; retten til liv.

Verden har også lovet å redusere dødeligheten for mødre. I fattige land er den dagen du gir liv og føder den farligste dagen i livet. Det er helt essensielt å få ned antallet mødre som dør og bedre kvinners helse. Det vil redusere fat-

tigdom og sikre en bærekraftig utvikling. Kvinners helse og tilgang til helsetjenester påvirker både henne selv og den næreste familien. Men det påvirker også hele samfunnets utvikling.

Unge jenter og kvinner må få tilgang til helsetjenester. Derfor er Norge opptatt av å fremme kjønn og likestilling i vår globale helseinnsats. Retten til medbestemmelse, adgang til tjenester og beskyttelse av sårbare grupper er nødvendig for å redusere hiv-smitte, uønskede svangerskap og vold som kjønnslemlestelse og partnervold.

Felles, målrettet innsats

Tusenårsmålene er ikke bare mål for hva rike land skal gi bistandspenger til. De er like forpliktende for fattige land. For første gang er rike og fattige land enige om de største utfordringene i kampen mot fattigdom. Tusenårsmålene har gjort oss flinkere til å trekke sammen.

Tusenårserklæringen er det viktigste løftet vi har gitt til verdens fattigste og mest sårbare. Løftet bunner i solidaritet, menneskerettigheter og rettferdighet.

Det er en erkjennelse av at vi er stadig mer avhengige av hverandre for felles



Foto: Trond Viken, UD

Skolebesøk på Madagaskar.

velstand og sikkerhet. For å nå målene innen 2015, må vi på FN-toppmøtet i september bli enige om en rask opptrapping på de områdene der vi vet hva som virker. Bare da kan vi ha et håp om å gjøre fattigdom til historie. ■



Foto: UN Photo/Fardin Faezi

Konvensjonen om BIOL – en bred FN-avtale om noe vi

**Av Finn Katerås, prosjektleder,
Direktoratet for naturforvaltning,
Trondheim**

Mennesker er en del av naturens mangfold, og vi har makt til å bevare eller ødelegge dette mangfoldet. Biologisk mangfold er nødvendig for å sikre levende nettverk og systemer vi avhenger av. Menneskelig aktivitet medfører at livets mangfold tapes i stadig økende tempo. Disse tapene er irreversible, gjør oss alle fattigere og ødelegger varer og tjenester vi er avhengige av hver dag. Men vi kan forhindre dette, og det er nå på tide med handling.

Dette er noen av hovedbudskapene knyttet til 2010 som FNs internasjonale år for biologisk mangfold, og viser at vi står overfor viktige utfordringer. Konvensjonen om biologisk mangfold (CBD) står sentralt i det internasjonale samarbeidet om dette.

Globale utfordringer

Naturen og miljøet kjenner ingen grenser, og det er utviklet en rekke internasjonale konvensjoner og andre avtaler som tar sikte på å beskytte miljøet ut fra et større perspektiv enn det nasjonale.

Hovedmål for Norges internasjonale miljøsamarbeid er å redusere globale miljøproblemer, ta vare på norske interesser og norsk miljø, og å sikre bærekraftig utvikling og bedret miljøtilstand i nærområdene våre og i utviklings-

landene. Biologisk mangfold står her sentralt sammen med klima, havspørsmål og helse- og miljøfarlige kjemikalier.

Biologisk mangfold

Konvensjonen om biologisk mangfold definerer biologisk mangfold som «variasjonen hos levende organismer av alt opphav, herunder bl.a. terrestriske, marine og andre akvatiske økosystemer og de økologiske komplekser som de er en del av; dette omfatter mangfold innenfor artene, på artsnivå og på økosystemnivå». Begrepet omfatter både «vilt» og «tamt» mangfold, og dette krever en bred tilnærming og deltagelse blant annet fra FNs organisasjon for ernæring og landbruk (FAO).

Biologisk mangfold har en rekke viktige verdier for oss, og i konvensjonen



Foto: Trine Hay Setsaas

BIOLOGISK MANGFOLD alle er avhengig av

vises det til «det biologiske mangfoldets egenverdi samt de økologiske, genetiske, samfunnsmessige, økonomiske, vitenskapelige, utdanningsmessige, kulturelle, fritidsmessige og estetiske verdier som biologisk mangfold og dets komponenter utgjør».

Stadige tap

Det finnes imidlertid mange tegn på fortsatt nedgang i det biologiske mangfoldet. Dette betyr blant annet økt utryddelse av arter, og at det genetiske mangfoldet innen avlinger og husdyr fortsetter å minke. Det er også klart at de fem hoveddrivkreftene som direkte forårsaker tap av biologisk mangfold – habitatforandringer, overutnyttelse av biologiske ressurser, forurensning, fremmede arter og klimaendringer – fortsatt virker sterkt.

Fattige rammes hardest

Menneskenes innvirkning på økosystemene øker og overskrider i dag jordens biologiske bærekraft. Nyere studier viser at det er en høy risiko for dramatiske tap av biologisk mangfold og nedbrytning av flere økosystemtjenester hvis økosystemene skyves utover visse terskler eller kritiske punkt. De fattige vil stå overfor de første og mest alvorlige konsekvensene av slike endringer, men til sist vil alle samfunn lide. Områder som kan rammes spesielt hardt er Amazonas-skogen, innsjøer og andre vassdrag, og korallrev. Dette truer livsgrunnlaget og sikker mattilgang for hundrevis av millioner av mennesker.

Global møteplass

Konvensjonen om biologisk mangfold (CBD) er en global møteplass for å finne

mulige veier videre og for å forhandle fram felles forpliktelser. Den ble forhandlet ferdig i 1992 og trådte i kraft i 1993, og 193 land har i dag sluttet seg til konvensjonen.

Miljøproblemene var fram til 1980-tallet mer begrenset, og dette gjenspeilet seg i folkeretten ved at de første internasjonale miljøvernavtalene gjaldt konkrete miljøproblemer eller var økonomisk motivert. Etter hvert som nye og mer komplekse miljøproblemer oppsto, har det skjedd en utvikling av den internasjonale miljøretten, og dagens avtaler ser mer helhetlig på miljø- og samfunnsutfordringer.

Begrepet «bærekraftig utvikling» sto sentralt på FNs toppmøte om miljø og utvikling (UNCED) i Rio de Janeiro i 1992, hvor vi fikk de tre Rio-konvensjo-

nene rettet mot sentrale miljøutfordringer, klimakonvensjonen (UNFCCC), forureningskonvensjonen (UNCCD) og konvensjonen om biologisk mangfold (CBD).

Bevaring, bruk og likeverdig fordeling

Formålet med konvensjonen om biologisk mangfold (CBD) er (1) bevaring av biologisk mangfold, (2) bærekraftig bruk av biologiske ressurser og (3) en rimelig og likeverdig fordeling av fordelene som følger av utnyttelsen av genetiske ressurser.

Det var en rekke ulike interesser hos industriland og utviklingsland i forhandlingene, og konvensjonen spiller mange kryssende hensyn. Det er imidlertid den første konvensjonen som omfatter vern ►

og bærekraftig bruk av alt biologisk mangfold, og som slår fast landenes suverene rett over sitt biologiske mangfold. Konvensjonen har ulike forpliktelser for utviklingsland og industriland, og forplikter industrilandene til å bidra med finansiering og med teknologi og teknisk bistand. Mange av de grunnleggende spørsmålene preger fortsatt arbeidet i konvensjonen.

Direkte forpliktelser

Konvensjonen er en rammekonvensjon, og mange av forpliktelsene må fylles ut gjennom ulike prosesser og vedtak. Konvensjonen inneholder også direkte forpliktelser, knyttet blant annet til integrering i nasjonal politikk og i sektors virksomhet, kartlegging og overvåking, områdevern og kontroll med fremmede arter.

Partsmøtet

Partsmøtet er konvensjonens beslutende organ, og de vedtar hva som skal utføres og hvordan det skal gjennomføres. Partsmøtet vedtar tematiske arbeidsprogrammer for ulike typer økosystemer (blant annet jordbruk, skog, hav og ferskvann) og tar opp en rekke bredere spørsmål.

Nasjonale strategier

Partslandene er forpliktet til å lage nasjonale strategier og handlingsplaner, og landene må jevnlig rapportere om sin oppfølging av konvensjonen. Dette gir anledning til å etterprøve om og hvordan landet følger opp sine folkerettslige forpliktelser og politiske erklæringer. Miljøverndepartementet er norsk hovedmyndighet for konvensjonen, men oppfølgingen omfatter en rekke departementer og deres sektormyndigheter.

Partmøte i Japan

Det trengs bedre integrering av hensyn til biologisk mangfold i politikk og i økonomisk virksomhet, og dette vil stå sentralt på det tiende partsmøtet (COP10) i Nagoya, Japan, i oktober i år.

Fordeling av ressurser

Den største utfordringen for partsmøtet vil være å få på plass et internasjonalt regime for regulering av tilgang til genressurser og utbyttefordeling (ABS). Denne fordelingen er viktig i et utviklingsperspektiv fordi det meste av det biologiske mangfoldet finnes i utviklingsland, mens det er industrilandene som har det meste av teknologien som skal til for å utnytte ressursene kommersielt. Det var på FNs toppmøte om bærekraftig utvikling (WSSD) i Johannesburg i 2002 enighet om at et slikt regime skulle være klart i 2010.

Det har siden da vært krevende forhandlinger under CBD om et slikt regime, og landene står fortsatt langt fra hverandre. Dette gjelder grunnleggende prinsipper, og det er krevende å finne løsninger som fungerer, og som er i tråd med annet internasjonalt regelverk. Mange sier konvensjonen vil bli betydelig svekket dersom partsmøtet ikke skulle klare å bli enige om et internasjonalt regime.

Fordeling av ansvar

Utviklingslandene krever at industrilandene – i tråd med konvensjonen og tidligere løfter – skal dekke mer av deres kostnader og stille opp med mer teknologi og kapasitet. De krever også at ambisjonsnivået må tilpasses ressursene de får, og alle sakene som skal opp på partsmøtet må derfor ses i sammenheng. Industrilandene viser på sin side blant annet til ulike finanskriser og til endringer siden 1992 i globale økonomiske maktforhold.

Partsmøtet i 2002 vedtok et mål om en «signifikant reduksjon av tapsraten for biologisk mangfold innen 2010», og dette ble integrert i FNs tusenårs-mål (MDG) i 2007. Det er nå slått fast, både vitenskapelig og politisk, at dette 2010-målet dessverre ikke blir nådd. Nye mål, men er det nok politisk vilje?





Kornspurv har tidligere hekket fåtallig på Jæren og Lista, men regnes nå som utryddet fra Norge.

En ny strategisk plan for konvensjonen for 2011 – 2020 og nye globale mål skal vedtas på partsmøtet, basert bl.a. på erfaringene med 2010-målet. Planen skal se på alt fra underliggende drivkrefter til konkrete støttetiltak, og skal ha mål som er strategiske, målbare, ambisiøse, realistiske og tidfestede.

Det er enighet om mange viktige tiltak og om at disse må settes i verk raskt. Det er også viktig å få fram hvorfor og hvordan biologisk mangfold og økosystemtjenester er viktig for mennesker (særlig de fattige). Utfordringene for partsmøtet vil blant annet være knyttet til det politiske ambisjonsnivået og til hvordan det skal vises til mer kontroversielle spørsmål (for eksempel miljøskadelige subsidier, prioritering av skog som utsatt naturtype, og andel områder som bør være vernet eller beskyttet).

Globale klimaendringer

Det er økende kunnskap og oppmerksomhet om viktige koblinger mellom klimaendringer og biologisk mangfold, og partsmøtet vil fatte vedtak om blant annet virkningene av klimaendringer på biologisk mangfold, økosystembaserte tilnærminger til reduserte utslipp (herunder bl.a. REDD og bioenergi-tiltak). Nyere studier viser at tiltak utført i løpet av de neste tjue årene, og retningen trukket opp av konvensjonen om biologisk mangfold, vil avgjøre om de relativt stabile og gunstige miljøforhold som vi mennesker har vært avhengig av de siste 10 000 år, vil fortsette utover dette århundret. Hvis vi ikke klarer å benytte denne muligheten, vil mange av verdens økosystemer gå inn i helt nye tilstander, der evnen til å sørge for behovene til dagens og fremtidens generasjoner vil være svært usikker. ■



Til tross for langvarig fredning er bestanddelen av fjellrev i Skandinavia svært liten.

United Nations Development Programme (UNDP)

DEMOKRATISKE BYGGEKLOSSER FOR UTVIKLING



Av Line Hegna, tidligere kommunikasjonsrådgiver ved UNDPs nordiske kontor

Da jordskjelvet rammet Haiti en tirsdag ettermiddag i januar 2010, falt ikke bare bygninger, men også livet i grus for millioner av mennesker. Hverdagen gikk fra vanskelig til umulig for et folk som allerede levde i dyp fattigdom. En svak stat og årevis med konflikt forverret omfanget av skjelvet.

Hadde skjelvet heller rammet litt lenger øst, på den andre siden av øya Hispaniola, i nabolandet Den dominikanske republikk, kunne resultatet ha blitt et annet. Mens Haiti allerede før katastrofen var et av Latin-Amerikas fattigste og uroligste land, er Den dominikanske republikk til sammenlikning relativt stabilt både politisk og økonomisk. På UNDPs indeks over menneskelig utvikling lå Haiti i 2009 på 149. plass, mens Den dominikanske republikk lå på 90. plass. Orkan ville uten tvil også gjort skade

på dominikansk jord, men på Haiti ble kombinasjonen av svak motstandskraft og sterke naturkrefter katastrofal.

Konflikt og svake stater hindrer utvikling

Forskjellen på de to nabolandene er et ubehagelig, men godt eksempel på sammenhengen mellom utvikling, konflikt og svake stater. Felles for mange av verdens fattigste land er at de er preget av konflikter og fravær av demokratiske, velfungerende offentlige institusjoner. Naturkatastrofer, finanskrise og klimaendringer rammer ekstra hardt når sosiale sikkerhetsnett og nasjonal beredskap mangler.

UNDPs mandat er å støtte stater i å bygge offentlige institusjoner, slik at de står bedre rustet mot kriser og kan levere grunnleggende tjenester til befolkningen. Det innebærer å arbeide med justissektoren, lovutvikling, parlamenter, forvaltningsplaner, korrupsjonskontroll og mye mer. Det er de demokratiske byggeklossene for utvikling UNDP jobber med. Bakgrunnen er erfaring med at fungerende stater har mer stabile økonomiske rammevilkår, som gjør at flere får arbeid og inntekt. Kapasitet til planlegging og forvaltning er en forutsetning for å ta vare på miljøet og å ut-

Foto: UN Photo/Eric Kamalstein



Liberiske kvinner setter seg inn i valgprosedyrer med hjelp fra FN.

vikle klimavennlig energiproduksjon. På mange måter er det selve grunnmuren for fattigdomsbekjempelse og utvikling UNDP har fått ansvar for.

Gjenoppbygging etter krig

Bistand til demokratiutvikling betyr blant annet at UNDP-ansatte er utplassert i departementer eller parlamenter for å styrke kontorer som sliter med manglende kapasitet. Metoden er å utvikle kompetanse i offentlig administrasjon gjennom kunnskapsoverføring, og UNDP-rådgivere jobber sammen med nasjonalt ansatte.

Et eksempel på dette er gjenoppbyggingen etter den 14 år lange borgerkrigen i Liberia. Da Ellen Johnson Sirleaf vant det UNDP-støttede presidentvalget i 2005, lå landet i ruiner. Nyutnevnte ministre flyttet inn i regjeringskontorer som manglet alt. I noen tilfeller manglet både vegger og ansatte, og flere hadde mer krigskompetanse enn kontorkunnskap. Liberia ba om internasjonal hjelp, og UNDP bisto både materielt og innholdsmessig. UNDP ga råd om politikkplanlegging og gjennomføring av planene.

En av hovedprioriteringene til Johnson Sirleaf var å gjøre hverdagen sikrere for liberianerne. Med støtte fra Norge har UNDP og Liberia de siste årene styrket politiutdanningen og kvaliteten på politistyrken i landet. Millioner av våpen er blitt samlet inn og ødelagt, og tidligere soldater er blitt omskolert til et sivilt liv.

Et ambisiøst prosjekt

UNDPs mandat og prosjekt er ambisiøst, og det er ikke alltid like lett å se raske resultater av statsbygging. For UNDP er det et dilemma at de virkelige suksesshistoriene karakteriseres av at det er landene selv som får æren, ikke UNDP. Noen kritiserer derfor UNDP for å ha et uklart mandat og for ikke å være gode på å vise resultater. Likevel finnes det trolig ingen andre som kan gjøre den samme jobben, siden FNs nøytralitet er en forutsetning for å bistå land med demokratiutvikling. Norge som stat kan for eksempel vanskelig hjelpe en annen stat med å utvikle lover, og frivillige organisasjoner kan ikke gjennomføre valg. UNDP fyller derfor et rom andre bistandsaktører ikke kan. ■

Om UNDP:

- Jobber med demokratisk styresett, fattigdomsreduksjon, konfliktforebygging og gjenoppbygging, energi og miljø.
- Er i over 135 land og koordinerer alle FN-organisasjonene på landnivå.
- Årsbudsjett på over 30 milliarder kroner. Norge er en av de største bidragsyterne med rundt 1,5 milliarder.
- 75 % av alle UNDP-støttede prosjekter gjennomføres av lokalt ansatte og lokale organisasjoner.
- Kronprins Haakon er UNDP Goodwill-ambassadør.

Om utvikling:

- UNDP gir hvert år ut Human Development Report og Human Development Index.
- UNDP forstår utvikling som mer enn økonomisk vekst. Utvikling handler om at mennesker får flere valgmuligheter og kan leve produktive og kreative liv.

Haitis hovedstad
Port-au-Prince ligger
i ruiner etter jordskjelvet
12. januar 2010.





Norsk i FN

Olav Kjørven

Født: 21.09.63 på Hamar

Stilling: Assisterende generalsekretær og direktør i UNDP, New York

Utdanning:

Master i internasjonal politikk fra George Washington University

Tidligere jobberfaring:

- 2005–2007 Leder for UNDPs miljø- og energiavdeling
- 2001–2005 Statssekretær for utviklingsminister Hilde Frafjord Johnson
- 2000–2001 Direktør for internasjonal utvikling, ECON
- 1997–2000 Politisk rådgiver i Utenriksdepartementet
- 1992–1997 Miljørådgiver i Verdensbanken

– TUSENÅRS

De siste fem årene har Olav Kjørven jobbet på hovedkontoret til FNs utviklingsfond i New York. Med tittelen assisterende generalsekretær og direktør for utviklingspolitikk er han for tiden den nordmannen som er høyest plassert i FN-systemet.

De åtte Tusenårsmålene for bekjempelse av fattigdom er en av de viktigste sakene FNs utviklingsfond (UNDP) jobber med. Målene skal være oppfylt innen 2015, men fortsatt er det langt igjen. Olav Kjørven er fortsatt optimist med tanke på å kunne oppfylle Tusenårsmålene.

Hva er de største hindringene for å oppnå Tusenårsmålene?

Jeg tror den største hindringen er manglende vilje. Vi må fokusere på det som virker best, det som virkelig betyr noe. Hvis både utviklingslands myndigheter og giverland og multilaterale institusjoner setter trykk på å oppnå disse målene, så kan utrolig mye skje på kort tid. Det er dette erfaringene viser i mange land og på mange mål. Malawi greide å endre seg fra å ha kronisk knapphet på mat til å bli eksportør på to-tre år, ved å endre politikk på noen områder. Mange land har fått gutter og jenter på skole som aldri før, ved å fjerne skolepenger, gi fattige familier betaling

for at barn fullfører skoleår, eller ved å utdanne mange flere lærere. Men det er også svært viktig at giverland støtter gode reformer aktivt med penger, og det er utrolig viktig for fattige land at de får slettet store gjeldsbyrder og får bedre adgang til markeder.

Hva er de viktigste oppgavene til UNDP?

Det viktigste vi prøver å få til i UNDP, er å bygge evnen i stats- og lokalforvaltningen til å velge løsninger som gir fattige mennesker en sjanse. Vi er også svært opptatt av å fremme miljø og bærekraftig utvikling, og å forebygge katastrofer og konflikt.

Hvor lykkes UNDP best?

Vi lykkes med mye, men ikke med alt. Få vet at Indias IT-eventyr startet som et UNDP-prosjekt. I Vest-Afrika har vi bidratt til stor fremgang på mange av Tusenårsmålene ved å gi fattige landsbyregioner tilgang til moderne energi, til muligheten for matlaging, arbeid som vannpumping og innhøsting, og til transport. Som resultat har kvinner fått økt inntekt og mer tid. Jenter har kunnet gå på skole, og færre har fått dødelige sykdommer. Og det er blitt mindre press på skog og andre miljøgoder. Nå arbeider vi også med å styrke kapasiteten hos lokale myndigheter til å håndtere klimaendringene.

MÅLENE KAN NÅS

Noen mener FNs rolle er blitt svekket på flere områder. For eksempel har det vært en debatt om hvorvidt klimaforhandlingene primært bør finne sted i andre fora. I hvilken grad kan FN spille en sentral rolle i de videre klimaforhandlingene?

Uten FN blir det neppe noen klimaavtale. Det er kun FN som har legitimitet til å føre en slik prosess i mål. Men klimatoppmøtet i København viste at det må noen endringer til. Det har vist seg vanskelig, kanskje umulig, å lage én stor, endelig avtale der alt er med, og hvor alle land må være villig til å signere samtidig. Vi må finne en mer smidig vei fremover, men fortsatt innen FN. Jeg har vært på noen toppmøter i G20 (Group of 20 – de rikeste landene i verden) og lignende møter. Det hjelper ikke så mye å flytte kompliserte forhandlinger ut av FN.

Fra norsk side er UNDP blitt kritisert for å oppnå for dårlige resultater. Påvirker kritikken fra Norad og bistandsminister Erik Solheim noen av prioriteringene til UNDP?

Norge er en av de aller største bidragsyterne til UNDP, så Norges rolle er nesten uunnværlig! Kritikkk, ros, råd fra Norge – uansett er det veldig viktig for oss. Men først og fremst har vi en god dialog. Ta Tusenårsmålene, eller tenkning rundt kapasitetsutvikling – her har UNDP satt tonen, for Norge så vel som for andre.

Hva er dine viktigste oppgaver i UNDP?

Jeg leder avdelingen for utviklingspolitikk, og det betyr at jeg er ansvarlig for at våre 140 landkontorer i utviklingsland har adgang til kunnskap og løsninger på utviklingsutfordringer. Det gjelder særlig på områdene demokrati og styresett, fattigdomsreduksjon, miljø og klima, hiv/aids og likestilling. Vi prøver også å påvirke den globale debatten på disse områdene, ved å bringe våre erfaringer fra felten inn i globale fora og diskusjoner. Dette er kjempespennende! Vi har nettopp gjort ferdig en analyse av hva som skal til for å nå Tusenårsmålene innen 2015. Den er basert på hva vi har lært rundt om i verden de siste 10 årene, og har overbevist meg om at målene fortsatt kan nås der hvor viljen er til stede.

Hva kreves egentlig for å få en toppjobb i FN-systemet?

Det er nok mange veier dit, men universitetsutdanning og relevant arbeidserfaring hører jo med. Og vilje til å jobbe internasjonalt og flytte ganske mye på seg. Noen jobber må man drive litt kampanje for å få. Men spørsmålet er vel heller hva som skal til for å gjøre en god jobb i FN? Det viktigste er å være motivert av FNs ideer og idealer, og ha vilje til å stå for dem. Og så bør man ha et fagfelt som man virkelig har greie på. ■



Foto: MZ-Foto/Thiel

Hvem blir nordisk mester i FreeRice?

Av Gro Pernille Smørdal, informasjonsassistent ved Verdens Matvareprogramms nordiske kontor

Nå kan din klasse konkurrere med andre nordiske klasser om å donere mest ris til mennesker i verden som lider av sult. Verdens Matvareprogram (WFP) inviterer denne høsten tiendeklasser i Norden til å konkurrere i FreeRice – kunnskapsspillet på nett, som tilbyr gratis læring for alle, i kampen mot sult over hele verden.

I uke 40 og 41 kommer tiendeklasser i Norge, Sverige og Finland til å spille FreeRice. I løpet av disse to ukene vil lærere la elevene få muligheten til å øve seg i blant annet engelsk, geografi og matematikk, samtidig som de bidrar i den globale kampen mot sult. Og for ikke å glemme, det handler også om å bli kåret til nordisk mester i FreeRice. Vinneren er klassen som klarer å donere mest ris i løpet av de to konkurranseukene. For å klare det må man svare riktig på flest mulig oppgaver, og det lønner seg å spille mest mulig FreeRice. Verdens Matvareprogram vil i tillegg til den nordiske vinneren utnevne en nasjonal vinner i hvert av deltagerlandene. Hva de nordiske og nasjonale vinnerne

vil bli premiert med, vil bli annonsert nærmere konkurransestart.

Gjør en forskjell!

I verden i dag er det 1,02 milliarder mennesker som sultar. Denne situasjonen ønsker Verdens Matvareprogram å snu, og gjennom FreeRice kan enkeltpersoner som dere hjelpe WFP i deres arbeid. Ved å spille FreeRice donerer dere ris og gjør på den måten en forskjell i livet til mennesker som er avhengige av matvareassistanse.

Museklikk gir ris

Nettsiden FreeRice er en ideell nettside, det vil si at det ikke er noen som tjener penger på verken nettsiden eller spillet.

FreeRice har flere sponsorer, og disse gir penger til WFP hver gang noen svarer korrekt. For hvert eneste riktige svar, mottar WFP nok penger til 10 riskorn fra sponsorene. Pengene går direkte til WFP, som kjøper ris for pengene og deler den ut til dem som trenger det mest.

Ofte blir FreeRice-risen distribuert til de menneskene som lever i kronisk sult, men som ikke når frem på førstesidene av avisene. 10 riskorn høres kanskje lite ut, men når du tenker på at det er mange tusen mennesker som spiller FreeRice samtidig, så blir det til sammen mange viktige riskorn.

Ønsker du å la din tiendeklasse delta i FreeRice Nordisk Mesterskap 2010?

- Mesterskapet blir arrangert av WFPs nordiske kontor. Kontakt jannike.gottschalkballo@wfp.dk for mer informasjon.
- Mesterskapet vil foregå i ukene 40 og 41. Dere bestemmer selv hvor mye tid dere vil sette av til spillet, innenfor disse ukene.
- Som ansvarlig lærer oppretter du enkelt en gruppekonto på FreeRice.com og inviterer dine elever til gruppen gjennom e-post. Du lar elevene spille kunnskapsspillet, poengene deres blir automatisk samlet i gruppekontoen og ved slutten av perioden sender du inn klassens resultat til WFPs norske representant.
- Du kan allerede nå gå inn på www.freerice.com og starte treningen.



Relevante læreplanmål etter 10. årstrinn

Engelsk

- Eleven skal kunne beherske et ordforråd som dekker en rekke ulike emner
- Eleven skal kunne kommunisere via digitale medier

Fremmedspråk

- Eleven skal kunne bruke digitale verktøy og andre hjelpemidler
- Eleven skal kunne bruke språkets alfabet og tegn
- Eleven skal kunne forstå og bruke et ordforråd som dekker dagligdagse situasjoner

Geografi

- Eleven skal kunne lokalisere og dokumentere oversikt over geografiske hovudtrekk i verda og samanlikne ulike land og regionar

Matte

- Eleven skal kunne utvikle, bruke og gjere greie for metodar i hovudrekning, overslagsrekning og skriftleg rekning med dei fire rekneartane

Naturfag

- Eleven skal kunne vurdere egenskaper til grunnstoffer og forbindelser ved bruk av periodesystemet

FreeRice gir kunnskap

Ved å spille FreeRice blir elevene spesielt utfordret i engelsk. I tillegg til oppgaver som fokuserer på engelsk grammatikk og ordforråd, blir de andre oppgavene også presentert på engelsk. De får øvelse i ordforråd på andre språk, som tysk og fransk, verdens hovedsteder, plassering av alle verdens land på kartet, kjemiske formler og matematikk. FreeRice er en annerledes og morsom måte å få øvelse i noen av de emnene elevene blir undervist i. Samtidig handler

det om å skape en større bevissthet rundt sult- problematikken i verden.

Kunnskapsspillet er skapt slik at hver gang man svarer galt på et spørsmål, så går man automatisk et nivå ned. Når man svarer riktig tre ganger på rad, så går man et nivå opp. Det spørsmålet man har svart galt på vil bli repetert om en stund, slik at man får sjansen til å svare riktig neste gang. Spillet tilpasser seg altså det kunnskapsnivået hver spiller er på, samtidig som det gir utfordringer. ■



Arbeidere fra Verdens Matvareprogram gjør klart til utdeling av gratis ris i Nepal.



FN markerer i år Det internasjonale året for biologisk mangfold. På norsk er året kalt Naturmangfoldåret. FN gjør dette for å rette et søkelys på tilstanden til klodens biologiske mangfold. Naturmangfold for barn er FN-sambandets prosjekt for de minste barna.

Av Kai Grieg, informasjonskonsulent FN-sambandet Vest

Hvordan kan små barn lære respekt for livet? Hvordan kan barn lære at alt liv er avhengig av annet liv? Hvordan kan barn lære om truede arter, og at alle land har ansvar for å ta vare på artene i sitt område? Dette er noen av spørsmålene FN-sambandet søker å få svar på i prosjektet Naturmangfold for barn, som arrangeres landet rundt i forbindelse med Naturmangfoldåret 2010.

FNs konvensjon om biologisk mangfold er en av de mest «populære» internasjonale avtalene. Alle stater er enige i at vi mennesker må ta vare på jordens livsmangfold. Til tross for dette er rapportene om naturmangfold dystre lesning: Så godt som alle typer økosystemer blir

redusert i omfang, og antallet individer i de fleste arter er på vei nedover. Vi vet allerede at våre barn vil bo på en klode med færre arter enn det var da vi som nå er voksne, ble født.

Forskning fra Norsk Institutt for Naturforskning (NINA) viser samtidig at barn i dag leker mindre ute i naturen i nærmiljøet enn tidligere. Dette er en trend som FN-organet Verdens Helseorganisasjon (WHO) har bekreftet i andre land. Fordi det er mindre lek ute, blir den organiserte leken viktigere for å lære om naturen. Prosjektet Naturmangfold for barn tar utgangspunkt i at holdninger til naturen og livet i den formes tidlig. Derfor er målgruppen barn i førskolen og i småtrinnene på barne-skolen. Det er få tiltak når det gjelder naturmangfold som retter seg mot de minste barna, og dette gjør prosjektet spesielt.

Om prosjektet

FN-sambandet samarbeider med høyskoler rundt i landet gjennom at førskole- og lærerstudenter har naturmangfold som tema i sin praksisperiode i barnehager og på skoler. Miljøverndepartementet har støttet prosjektet som en av flere aktiviteter som markerer Naturmangfoldåret i Norge. For FN-sambandet er det viktig å vise at når FN tar opp spørsmålet om naturmangfold, så har det også konsekvenser for oss i Norge. En utfordring er å finne gode aktiviteter som barn kan bruke, der de lærer om naturen og kanskje også lærer at mennesket forvalter naturen. Et hovedelement er forslag til aktiviteter som skolen og barnehagen kan gjennomføre selv. Aktivitetene er beskrevet på kort som alle kan laste ned fra FN-sambandets nettside: fn.no/naturmangfold.

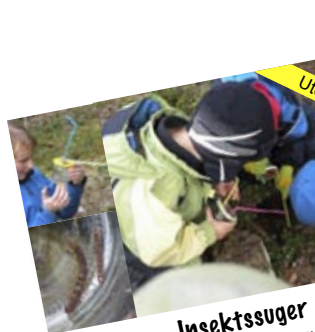
Målsetting og virkemiddel

Prosjektet har som mål å lære barna om viktigheten av biologisk mangfold. Dette vil vi oppnå gjennom å utforske habitatet (leveområdet) til en lokal dyre- eller plantart. Filosofien til prosjektet er basert på FNs arbeid med biologisk mangfold gjennom Agenda 21 og Countdown 2010. Prosjektet kombinerer på denne måten miljøvern med opplæring for barn. Utdanning om biologisk mangfold og bærekraftig utvikling er en utdanning som bruker eksisterende læreplaner. Barna lærer i, om og for miljøet. De lærer på samme tid om naturfag, friluftsliv, musikk, håndarbeid, drama, kreativ tenking og diskusjon. Opplegget baserer seg på læring gjennom flere av sansene.

Et aktivitetskort beskriver for eksempel hvordan man enkelt lager en insektssuger. Disse kan lages av et lite syltetøysglass og noen sugerør, og barna elsker å bruke dem for å undersøke småkryp i nærmiljøet. Se egen ramme for å se selve kortet, som viser innspill til hvordan insektssugeren kan brukes.

Læreplaner

Barnehagene følger rammeplanen fra 2006. Aktivitetene og tematikken passer midt i blinken for de målsettinger som er satt opp. Vi nevner her et par av de mest sentrale punktene:



Insektssuger

Med insektssugeren (se aktivitet nr. 12) i finne og studere insekter i nærmiljøet. På forslag til spørsmål dere kan stille barna målene er at barna skal lære at alle organismer i naturen trenger andre organismer for å

Aktivitet nr. 1

Vår/Sommer/Høst
Fra 2 til 9 år
1-2 timer



FRA EGG TIL FROSK

Aktivitet nr. 3

Vår/sommer
Fra 2 til 9 år
1-2 timer

FN-sambandet



FINN DU FINNE ET EKORN?

Snu kortet for å se sporene...

Aktivitet nr. 2

Vår/Sommer/Høst
Fra 2 til 7 år
30+ minutter

FN-sambandet

Barnehagen skal:

- nytte nærmiljøets muligheter for at barna kan iakttå og lære om dyr, fisker, fugler, insekter og planter
- bidra til at barna opplever naturen og undring over naturens mangfoldighet
- bidra til at barna opplever glede ved å ferdes i naturen, og få grunnleggende innsikt i natur, miljøvern og samspillet i naturen
- bidra til at barna får erfaringer med og kunnskaper om dyr og vekster og deres gjensidige avhengighet og betydning for matproduksjon

Kunnskapsløftet er i dag den læreplanen skolene følger. I naturfagplanen er det særlig punktene Forskerspiren og Mangfold i naturen som aktivitetene passer godt i forhold til. Stikkord fra

Forskerspiren og Mangfold i naturen viser at prosjektet er godt tilpasset disse planene:

- Respekt for naturen
- Kunnskap om naturens mangfold
- Lære navnet på noen dyre- og plantarter
- Lære om økosystemer
- Menneskets plass i naturen
- Betydningen av å være ute, feltarbeid

Selv om nyheter om biologisk mangfold ofte er negative, er det en positiv nyhet at FN nå tar et krafttak for å stoppe utryddingen av plante-, dyre- og insektsarter. De som er barn i dag, kan sies å arve de utfordringene vår generasjon ikke klarer å løse. Ved å lære om naturmangfold blir de litt bedre forberedt. ■



Foto: Jane Powell

Hva kan du gjøre:

Du kan lese mer om Naturmangfold for barn og skrive ut de ulike aktivitetene på <http://fn.no/naturmangfold>

Engasjer deg i debatten på <http://skole.fn.no/group/naturmangfold>

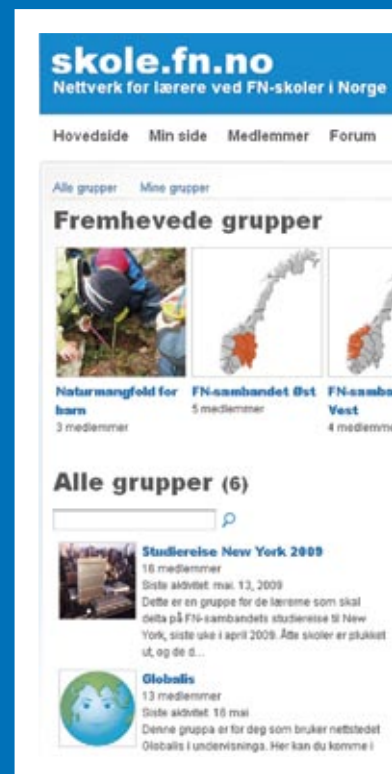
Les mer om naturmangfoldsåret på <http://naturmangfoldaret.no> og <http://www.cbd.int/2010/welcome/>

Ta kontakt med oss direkte: kai.grieg@fn.no og jane.powell@fn.no

En av aktivitetene handler om å kjenne igjen et tre ved å bruke alle sansene.



Registrer deg som medlem av FN-skolenes lærernettverk



Du kan opprette en gruppe etter eget eksisterende gruppe

Lærernettverk

Av Kjetil Nordahl, informasjonskonsulent FN-sambandet

Er du lærer og underviser om FN og internasjonale temaer? FN-sambandet har laget et nettverk hvor lærere fra FN-skoler enkelt kan komme i kontakt med hverandre for å dele erfaringer, ideer og undervisningsopplegg.

Tilgangen til digitale ressurser og hjelpemidler er stadig økende, og mulighetene for rask informasjonsflyt er i tilsvarende utvikling. Sosiale medier er et begrep som har vært mer og mer i vinden de siste årene, først og fremst gjennom Facebook og Twitter. Men det finnes også mange andre muligheter til å opprette digitale nettverk, og FN-sambandet har laget et nettverk for lærere som heter skole.fn.no.

På landsbasis finnes det ca 750 FN-skoler, og på hver skole sitter det svært mange engasjerte og dyktige lærere. FN-sambandet ønsker at disse lærerne skal ha en enkel og grei mulighet til å komme i kontakt med hverandre, for å dele erfaringer og undervisningsopplegg. I stedet for at alle sitter på hvert sitt sted og finner opp hjulet, kan man bruke hverandres opplegg, og eventuelt gjøre personlige tilpasninger hvis det trengs. Vi tror dette vil lette hverdagen til lærere som jobber med FN og internasjonale spørsmål. I tillegg er skole.fn.no et forum for å diskutere faglige problemstillinger med lærere fra andre skoler enn sin egen.

Hvordan melde seg inn?

Det er veldig enkelt å registrere seg i nettverket. Gå inn på <http://skole.fn.no/>, og klikk på 'Registrer deg' i høyre marg.

Fyll inn informasjonen i skjemaet og lag et passord, så er du registrert. Hvis du går inn på 'Min side' kan du skrive litt om deg selv, for eksempel hvilken skole du jobber på og hvilke fag du underviser i osv. Du kan også legge ut et bilde av deg selv.

Hvordan bruke nettverket?

Nettverket er brukerstyrt, hvilket betyr at det blir så aktivt og omfattende som brukerne selv gjør det til. Hovedpoenget med nettverket er at det skal gjøre det lettere å undervise om FN og internasjonale forhold, gjennom at man deler ideer og undervisningsopplegg. Ved å klikke seg inn på Forum eller Blogginlegg kan man starte diskusjoner, spørre om noe man lurer på, eller dele dokumenter. Jo flere som bruker nettverket aktivt, dess mer nytte vil man ha av det. Har du for eksempel laget et opplegg om fredso-

ønske, eller bli med i en allerede

Vet du om et arrangement som kan være interessant for andre lærere? Legg det inn i kalenderen på skole.fn.no

for FN-skoler

perasjoner eller barns rettigheter? Legg det ut på skole.fn.no!

I tillegg kommer FN-sambandet til å bruke skole.fn.no som en informasjonskanal, hvor vi kan nå engasjerte lærere direkte. Her vil vi for eksempel annonser våre egne arrangementer og tilbud, og legge ut lenker til aktuelle saker.

Hva kreves av medlemmene?

Det kreves ingenting for å være med i nettverket. Det er fullt mulig å være helt passiv etter at man har registrert seg. Men jo flere som bruker det aktivt, dess mer nytte vil man ha av nettverket.

Hva er en gruppe?

Etter at man er registrert som bruker, kan man også melde seg inn i ulike grupper hvis man ønsker det. Gruppene har et smalere fokus, basert på for eksempel geografi, klassetrinn eller

fag. Gruppene kan enten være åpne for alle som ønsker å være med, eller de kan være lukket. Som eksempler kan vi nevne gruppene Globalis og Studiereise New York. Globalis er en åpen gruppe for alle som vil ha et forum hvor de kan diskutere dette konkrete verktøyet, mens Studiereise New York er en lukket gruppe for akkurat de personene som var sammen på studiereise et bestemt år. Alle medlemmene har anledning til å legge til nye grupper.

Hvordan dele undervisningsopplegg

Hvis du ønsker å tipse andre om et undervisningsopplegg du har laget eller har tilgang til, så kan du bruke diskusjonsforumet. Klikk på start diskusjon, og skriv litt om det du vil dele. Du kan også legge til filer hvis undervisningsopplegget er i et eget dokument.

Dermed kan andre laste det ned og begynne å bruke det.

Arrangementer

Dersom du vet om et arrangement du vil tipse andre om, kan du legge ut informasjon om det i nettverket. Arrangement er en egen kategori i menyen. Klikk deg inn der, og velg Legg til et arrangement. Deretter fyller du inn alle dataene om arrangementet. På denne måten når man mange andre med felles interesser, og sjansen for å få påmeldinger øker.

Med rett til å mene

FN-sambandets ungdomspanel består av åtte ungdommer mellom 15 og 20 år som blogger om FN og internasjonale spørsmål. I dette nummeret av FN-magasinet har vi utfordret dem til å svare kort på følgende: Hvilke internasjonale spørsmål opptar deg mest akkurat nå, og hvorfor?



Cathrine: Kampen for barns rettigheter

Det er vanskelig for meg å velge ut kun ett internasjonalt spørsmål jeg er opptatt av. Jeg er opptatt av det å bekjempe fattigdom rundt om i verden og å forhindre krig og elendighet, men øverst på lista står kampen for barns rettigheter. Jeg ønsker at vi en dag skal kunne oppleve en verden der barn over hele verden har det likt. Jeg ønsker at alle barn skal ha rett til et sted og bo – og at alle barn skal slippe skumle og truende sykdommer som hiv og aids, som kan ta fra dem familien deres. Jeg ønsker at vi skal kunne oppleve at alle barn kan gå på skole og lære seg å lese og skrive, og dermed ønsker jeg at alle barn skal kunne vokse opp i vissheten om at de har kompetanse og muligheten til å få en jobb. Jeg ønsker en verden der ingen vet hva barnearbeid er, og der varer blir produsert på riktig måte – ikke ved hjelp av barn. Jeg ønsker en verden der ingen barn blir daglig mishandlet eller skadet på noen som helst måte av mennesker de stoler på og er glade i. Det er *det* jeg er opptatt av.



Renate: Miljøet sikrer fremtiden

Miljøet betyr noe for dem som lever i dag, og for dem som kommer etter oss. Alle kan gjøre noe når det kommer til miljøet. Ofte tenker folk; Hvorfor skal jeg gidde å skru av lyset? Hvorfor skal jeg gidde å skru av bilmotoren som går på tomgang? Hvorfor skal jeg gidde å sortere søppel? Vel, da spør jeg meg selv: Hvorfor ikke? Man må ikke være et geni for å skru av bilmotoren, eller for å skru av lyset. Alle kan gjøre noe, og alle kan gjøre en forskjell. Alt hjelper! Man må være den som tar initiativ! Man kan ikke alltid vente på at naboen, foreldrene eller andre skal ta tak og begynne! Ett sted må man starte! Her hvor jeg bor, i Tvedestrand, får man f.eks bot hvis man lar bilen gå på tomgang! Det er viktig å tenke på miljøet, for å sikre en bedre fremtid for dem som kommer etter oss.



Kristian: Klimaproblemet må løses

Temaet som interesserer meg mest i verden, er miljø og klima. Jeg mener at det er det viktigste problemet vi må løse per dags dato. Hvis vi ikke klarer å redusere den globale oppvarmingen tilstrekkelig, vil det ramme store deler av verdensbefolkningen. Jeg er derfor opptatt av at folk tenker miljøbevisst, men hovedsakelig vil jeg si at problemet er størst på det politiske plan. Vi kan ikke få en løsning på problemet hvis ikke stormaktene blir enige om en avtale hvor alle forplikter seg til å kutte store deler av sitt nasjonale utslipp. Til nå har det vært for mye «feighet» når det gjelder å kutte i utslipp -- ingen vil gå foran som et godt eksempel. F.eks. vil ikke USA kutte utslippene før Kina har gjort det. Jeg er også veldig interessert i nye teknologiske løsninger for å gjøre oss mindre avhengige av de fossile energikildene som en gang vil ta slutt. Hybrid- og elbiler er i mine øyne fremtidens biler, og bensin- og dieselbilene bør ikke være en del av trafikken. Hver enkelt person på jorden bør også handle miljøvennlig i fremtiden, og personlig gjør jeg så godt jeg kan for å hindre global oppvarming.



Bak fra venstre: Kenneth, Kristian, Kristin
Foran fra venstre: Aase, Renate, Julia, Ane

Ane: Palestinerne er fanger i sitt eget land

Det er vanskelig å svare på. Jeg er jo veldig opptatt av miljøkrise, samtidig som også Afghanistan, Irak, Colombia og det jeg vil kalle imperialistisk oljeutnyttelse i land som Nigeria og Aserbajdsjan er saker som engasjerer meg. Sammen med miljøet kommer naturlig nok også kampen om oljeutvinning i Lofoten, Vesterålen og på Senja.

Men om jeg skal velge én sak «akkurat nå», vil det allikevel måtte bli Palestina, spesielt etter Israels handlinger nå natt til 31. mai. Det palestinske folket er fanger i sitt eget land og lever i et apartheidregime som likeså godt kan sammenlignes med Sør-Afrika noen tiår tilbake. Når jeg hører om stadig nye overgrep mot sivilbefolkningen i Gaza og på Vestbredden, blir jeg både sint og jeg føler meg maktesløs. Det samme med Hamas' bombing. For om man setter ondt mot ondt, slik som Hamas gjør, vil man i mine øyne bare kunne skape mer ondt. Allikevel tror jeg at det kan endres. Jeg tror på en bedre verden, jeg tror på en boikott og jeg tror på et fritt Palestina.



Julia: Brudd på menneskerettighetene

Hovedsakelig interesserer jeg meg for brudd på menneskerettighetene og kriger og konflikter som fortsatt pågår, men som det er lite fokus på i media. Det er lett å glemme alle menneskene som lider i Tibet, Sierra Leone eller Cuba når vi daglig leser og hører om nye klimakatastrofer, terroraksjoner eller andre uventede hendelser. Internasjonalt samarbeid og engasjement er avgjørende for at situasjonen i disse landene kan bli bedre, og det viktigste er derfor å øke kunnskapen rundt dette.

Jeg er også veldig interessert og engasjert i problematikken rundt multinasjonale selskaper, deres utnyttning av fattige land og deres brudd på menneskerettighetene.



Aase: Kvinnerevolusjonen i India

India har flere millioner innbyggere, og er kjent for undertrykkelse av kvinner. På Kvinnedagen vedtok Indias regjering en lov som sikrer kvinner en tredjedel av delstats- og nasjonalforsamlinger. På tross av stor motstand og ubehagelig kritikk, ble vedtaket endelig godkjent i år.

Mens kvinner fra Vesten har kjempet i over hundre år for rettigheter, som bl.a. stemmeretten, ga grunnloven i India kvinner like rettigheter med menn fra begynnelsen. Selv om indiske kvinner har rettigheter, vet de dessverre ikke betydningen av det. Dette skyldes analfabetisme og en undertrykkende tradisjon.

Indiske kvinners situasjon blir beskrevet som «fattig, sulten og usynlig», men nye tider er på vei. Indiske ledere blir nødt til å se på kvinner som en politisk og økonomisk maktfaktor. I dag blir indiske kvinner skolert for å bekjempe analfabetismen. Og i løpet av året vil flere kvinner være med og bestemme i politiske organer.

I store deler av verden står likestilling og særlig kvinners rettigheter veldig svakt, derfor er utviklingen i India et viktig eksempel på nyere tider. Indiske kvinner skriver nå sin egen historie, og det er ingen tvil om at vi er midt i en stor revolusjon i historien for kvinner. Dette er verdt å følge med på.



Lærerkurs om naturmangfold

FN-sambandet, SABIMA og Den naturlige skolesekken arrangerer i høst seks regionale lærerkurs. Kursene passer best for lærere i ungdomsskole og videregående skole.

Ta kontakt med ditt nærmeste FN-sambandskontor (se **FN.no/distriktskontor**) for påmelding og spørsmål. Informasjon og program vil også bli lagt ut på **FN.no**, **sabima.no** og **natursekken.no**.

12. okt Oslo • **20. okt** Bodø • **26. okt** Bergen • **10. nov** Brekstad (Ørland) • **19. nov** Stavanger • **23. nov** Kristiansand



TV-aksjonen 2010

I år faller TV-aksjonen sammen med FN-dagen, søndag 24. oktober. Flyktninghjelpen og FN-sambandet har derfor gått sammen om å lage et undervisningsopplegg om flyktninger for barneskolen. For 1.-4. klasse er det et eventyr/hørspill om Espen Askeladd på flukt og for 5.-7. klasse er det en kort film om barn på flukt fra krig. Begge med tilhørende oppgaver. Undervisningsoppleggene kan lastes ned fra **www.blimed.no** eller via **FN.no**

FN-sambandet Øst
Storgata 33A
0184 Oslo

Telefon: 22 86 84 30
Faks: 22 86 84 31
E-post: ost@fn.no

FN-sambandet Sør
Vesterveien 4
4613 Kristiansand

Telefon: 38 10 74 50
Faks: 38 10 74 51
E-post: sor@fn.no

FN-sambandet Rogaland
Internasjonalt Hus,
Sandvikveien 13
4016 STAVANGER

Telefon: 51 90 54 23
Faks: 51 90 54 25
E-post: rogaland@fn.no

FN-sambandet Vest
Nordahl Brunsgt. 7
Postboks 316, Sentrum
5804 Bergen

Telefon: 55 54 84 90
Faks: 55 54 84 94
E-post: vest@fn.no

FN-sambandet Trøndelag
Kjøpmannsgt. 5
7013 Trondheim

Telefon: 73 52 63 60
Faks: 73 53 15 91
E-post: trondelag@fn.no

FN-sambandet Nord
Fr. Langesgt. 13, 2.etg.
Postboks 64
9251 Tromsø

Telefon: 77 62 34 00
Faks: 77 62 34 09
E-post: nord@fn.no